

УДК:378

На правах рукописи

КокеноваГульшатТемирбаевна

**Развитие систем обеспечения качества в высших
учебных заведениях Республики Казахстан**

6М073200 – Стандартизация и сертификация

Реферат
магистерской диссертации

Республика Казахстан
Караганда, 2013

Работа выполнена в Карагандинском экономическом университете Казпотребсоюза

Научный доктор педагогических наук,
руководитель: профессор Есенбаева Г.А.

Диссертация көлемі мен құрылымы.

Диссертация кіріспе, үш тарау, қосымшалар және әдебиеттер тізімінен тұрады. Магистрлік диссертация көлемі- 8 б.б.

Суреттер, кестелер және қолданылған әдебиет көздері саны.

Диссертациялық жұмыста 4 кесте, 6 сурет және 69 қолданылған әдебиет көздері бар.

Кілттік сөздер: «аккредиттеу», «сапаны басқару», «сапа», «сапа менеджменті жүйесі», «жетекшілік және басқару», «білім беру сапасын қамтамасыз ету», «менеджмент жүйесінің тиімділігі», «стандарттар».

Зерттеу өзектілігі сол, қазіргі заманғы білім беру жүйесі кейінгі бірнеше жылда көптеген өзгерістерді басынан кешті. Қазіргі уақытта білім берудің бәсекелестік қабілетіне оның сапасының жоғарылауына қатты көңіл беріледі. Ашық қоғам және еңбек нарығының тұтынушы қажетінен шыға білуіне байланысты, білім беру жүйесі үзбей жаңарып отыруы керек.

Еңбек нарығы және қоғам, студенттерді қанағаттандыру көптеген материалдық ресурстарды талап етеді, соған байланысты жоғарғы оқу орындары жоғары сападағы оқу бағдарламаларын енгізуде өздерінің іске асыратын жағдайларын дәлелдеуі керек.

Аз шығындалып максимал сапаға жету мақсатында жұмыс істейтін компаниялар ғана қазіргі нарықта бәсекеге қабілетті бола алады.

Қазіргі уақытта жоғарғы оқу орындары білім беру қызметін көрсетушілерді шығарушылар ретінде қарастырылады.

Сондықтан жоғарғы оқу орындарына қойылатын міндет: тиімді және экономикалық білім беруді жоғары сапада беретін

университеттер ғана қазіргі білім беру қызметін көрсету нарығында бәсекеге қабілетті бола алады.

Зерттеу мақсаты Қазақстан Республикасы жоғарғы оқу орындарында сапаны қамтамасыз ету жүйесін дамыту жолдары мен болашағын анықтау.

Зерттеу нысаны–Қазақстан Республикасы жоғарғы оқу орындары

Зерттеу әдістері. Зерттеуге қойылған міндеттерді шешуде әртүрлі әдістер жиынтығы пайдаланды: талдау, синтездеу, қорытындылау, жоғарғы оқу орындары нормативті құжаттарын оқу және талдау, зерттеуге байланысты ғылыми және әдістемелік әдебиеттерді зерделеу.

Зерттеудің әдістемелік базасын сапа жайындағы философиялық оқулар, үрдістік үйлестіру және жүйелік жалпы ғылыми қағидалары, әлеуметтік жүйенің басқару теориясы құрайды.

Алынған нәтижелер, олардың жаңалығы, ғылыми және практикалық маңыздылығы:

1. Қазақстанның Болон процесіне кіру контексінде Республиканың жоғарғы оқу орындарында сапаны қамтамасыз етуді дамытудың ғылыми теориялық негізі анықталды.

2. Қазақстан Республикасы жоғарғы оқу орындарында сапа менеджменті жүйесі және сапаны қамтамасыз ету жүйесі арасындағы байланысқа ғылыми теориялық негіздеме беру жоғарғы оқу орындарында сапаны қамтамасыз етудің қазіргі жағдайын талдау негізінде өтті.

3. Еліміздегі жоғарғы оқу орындары білім беру сапасын сыртқы қамтамасыз ету керекті негізі аккредитацияға сипаттама берілді.

4. Қазақстан Республикасы жоғарғы оқу орындарында сапаны бағалау Халықтық жүйесін жетілдіру жолдары мен болашағы белгіленді.

Зерттеудің практикалық мәнділігінің өзі, алынған нәтижелер Қазақстан Республикасы жоғарғы оқу орындарында сапаны бағалау және қамтамасыз ету жүйесін дамытуда қолданылатындығында болды.

Жарияланымдар туралы мәлімет:

1. Кокенова Г.Т. О роли маркетинговой стратегии в развитии наукоемких предприятий// Экономика және құқық: даму болашағы мен проблема өзектігі: Халықаралық ғылыми практикалық конференция материалдары. Қарағанды, ҚҚЭУ, 2011. -С.454 - 457.

2. Кокенова Г.Т. Организация профессионального образования в ходе реализации принципов болонского процесса// Жаһандандыру жағдайында қызмет көрсету мен тауарлардың бәсекелесу қабілеттілігімен сапаны қамтамасыз ету жағдайының өзектілігі: Халықаралық ғылыми практикалық конференция материалдары. - Қарағанды, ҚҚЭУ, 2012. 531 - 534б.

3. Есенбаева Г.А., Кокенова Г.Т. Современные требования стандартов оценки качества высшего образования // Жаһандандыру жағдайында қызмет көрсету мен тауарлардың бәсекелесу қабілеттілігімен сапаны қамтамасыз ету жағдайының өзектілігі: Халықаралық ғылыми практикалық конференция материалдары. - Қарағанды, ҚҚЭУ, 2012. 535 -539б.

4. Кокенова Г.Т. Формирование экологической компетентности в процессе образования - / Вестник КГУ им. т. Шевченко- Киев, 2012.-№1.-115-118б.

5. Кокенова Г.Т. Интернационализация образовательной деятельности как ключевой фактор развития болонского процесса в Казахстане –ҚҚЭУ жаршысы –Қарағанды, 2012. - №3(25). - 319-321б.

6. Кокенова Г.Т. Качество высшего образования в процессе подготовки конкурентноспособных специалистов – ҚҚЭУ жаршысы – Қарағанды, 2012. - №3(25). - 316-319б.

7. Есенбаева Г.Т., Кокенова Г.Т. Пути интеграции в Международное образовательное пространство высшего образования в Казахстане и Болонский процесс// Образование, наука и современное общество: актуальные вопросы экономики и кооперации: Материалы международной научно-практической конференции. - Белгород, БУКЭП, 2013. -135-138б.

Объем и структура диссертации. Диссертация состоит из введения, трех глав, приложения и списка литературы. Объем магистерской диссертации составляет 8 п.л.

Количество иллюстраций, таблиц, использованных литературных источников. Диссертационная работа содержит 4 таблицы, 6 рисунков, 69 использованных источников литературы.

Ключевые слова: «аккредитация», «управление качеством», «качество», «система менеджмента качества», «руководство и управление», «обеспечение качества образования», «эффективность системы менеджмента», «стандарты».

Актуальность исследования заключается в том, что современная система образования за последние несколько лет претерпела значительные изменения. В настоящее время придается большое значение конкурентоспособности образования, повышению его качества. Это значит, что система образования должна непрерывно обновляться, учитывая меняющиеся потребности непланового рынка труда и открытого общества. Это требует значительных материальных ресурсов, и, естественно, вузы обязаны доказывать свою состоятельность, способность предложить высококачественные учебные программы, способные удовлетворить студентов, общество и рынок труда.

Конкурентоспособными на рынке оказываются те компании, которые основной своей целью объявляют достижение максимального качества при минимальных затратах. Сегодня все чаще вузы рассматриваются как производители образовательных услуг. Поэтому на вузы переносится тот же подход: конкурентоспособным на рынке образовательных услуг становится тот университет, который стремится предоставить

наиболее эффективное и экономичное образование наиболее высокого качества.

Цель исследования заключается в выявлении основных подходов и перспектив развития систем обеспечения качества в высших учебных заведениях Республики Казахстан.

Объект исследования – высшие учебные заведения Республики Казахстан

Методы исследования. Для решения поставленных в исследовании задач использовалась совокупность методов: анализ, синтез, обобщение, изучение и анализ нормативной документации высших учебных заведений, изучение научной и методической литературы по проблеме исследования.

Методологическая база. Методологическую базу исследования составили философские учения о качестве, общенаучные принципы системного и процессного подходов, теории управления социальными системами.

Полученные результаты, их новизна, научная и практическая значимость:

1. Определены научно-теоретические основы развития систем обеспечения качества в вузах Республики в контексте присоединения Казахстана к Болонскому процессу.

2. На основе анализа современного состояния систем обеспечения качества в высших учебных заведениях дано научно-теоретическое обоснование взаимосвязи систем обеспечения качества образования и систем менеджмента качества в вузах Республики Казахстан.

3. Дана характеристика аккредитации как важнейшего инструмента внешнего обеспечения качества образования в вузах страны.

4. Обозначены перспективы и пути совершенствования Национальной системы оценки качества высшего образования в Республике Казахстан.

Практическая значимость исследования состоит в том, что полученные результаты могут быть использованы для развития систем обеспечения и оценки качества высшего образования в Республики Казахстан.

Сведения о публикациях:

1 Кокенова Г.Т. О роли маркетинговой стратегии в развитии наукоемких предприятий // Экономика и право: актуальные проблемы и перспективы развития: Материалы международной научно-практической конференции. - Караганды, КЭУК, 2011. -С.454 - 457.

2 Кокенова Г.Т. Организация профессионального образования в ходе реализации принципов болонского процесса // Актуальные проблемы обеспечения качества и конкурентоспособности товаров и услуг в условиях глобализации: Материалы международной научно-практической конференции. - Караганды, КЭУК, 2012. -С.531 -534.

3 Есенбаева Г.А., Кокенова Г.Т. Современные требования стандартов оценки качества высшего образования // Актуальные проблемы обеспечения качества и конкурентоспособности товаров и услуг в условиях глобализации: Материалы международной научно-практической конференции. - Караганды, КЭУК, 2012. -С.535 - 539.

4 Кокенова Г.Т. Формирование экологической компетентности в процессе образования - / Вестник КГУ им. т. Шевченко - Киев, 2012.-№1.-С.115-118.

5 Кокенова Г.Т. Интернационализация образовательной деятельности как ключевой фактор развития болонского

процесса в Казахстане - Вестник КЭУ – Караганда, 2012. - №3(25). - С.319-321.

6 Кокенова Г.Т. Качество высшего образования в процессе подготовки конкурентноспособных специалистов / Вестник КЭУ – Караганда, 2012. - №3(25). 2012. - С.316-319.

7 Есенбаева Г.А., Кокенова Г.Т. Пути интеграции в международное образовательное пространство высшего образования в Казахстане и Болонский процесс//Образование, наука и современное общество: актуальные вопросы экономики и кооперации: Материалы международной научно-практической конференции. - Белгород, БУКЭП, 2013. -С.135-138.

Content and structure of the dissertation. The dissertation consists of introduction, three chapters, appendix and reference list. The content is equal to 8.

The number of illustrations, tables and used sources. The thesis has 69 used literature sources.

Key words: “accreditation”, “quality management”, “quality”, “system of quality management”, “leadership and management”, “provision of quality of education”, “efficiency of management systems”, “standards”.

Relevance of the study is that the present system of education in the last few years has undergone significant changes. Currently the great importance is attached to the competitiveness of education and to improvement of its quality. This means that the education system must be constantly updated, taking into account the changing needs of the labor market in unplanned and open society. This requires significant financial resources, and, of course, universities are required to prove their worth, the ability to offer high quality training programs that can satisfy the needs of students, society and the labor market.

Competitive companies in the market are those, which are mainly aimed to announce as their goals the achievement of the highest quality at the lowest cost. Today, universities are frequently considered as producers of educational services. Therefore, same approach is transferred on the universities: the competitive university in the educational market is the one, which strives to provide the efficient and cost-effective education of the highest quality.

The purpose of the research is to identify the main approaches and perspectives of the quality assurance systems development in higher education institutions of the Republic of Kazakhstan.

The objects of the research are the universities of the Republic of Kazakhstan.

Research methods. To solve the problems in the study a combination of methods of analysis, synthesis, generalizations, study and analysis of regulatory documents of higher educational institutions, scientific and methodical study of the literature on the study were used.

The methodological framework. Methodological basis of research were based on philosophies of quality, general scientific principles of the system and process approaches, the theory of social systems.

The results obtained, their novelty, scientific and practical importance:

1. The scientific and theoretical basis for the development of quality assurance systems in higher education institutions of the Republic of Kazakhstan in the context of accession to the Bologna process.

2. Based on the analysis of the current state of quality assurance systems in higher education given scientific and theoretical basis for the relationship of systems of quality assurance and quality management systems in higher education institutions of the Republic of Kazakhstan.

3. The characteristics of accreditation as an essential tool for external quality assurance in higher education.

4. The prospects and ways to improve the national quality assessment system of higher education in the Republic of Kazakhstan.

The practical significance of the study is that the results can be used to develop systems to ensure and assess the quality of higher education in the Republic of Kazakhstan.

Information on publications:

- 1 Kokenova G.T. About the role of marketing strategy in the development of knowledge-based enterprises // Economics and Law: current problems and prospects of development: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. - Karaganda, KEUK, 2011. -P.454 - 457.
- 2 Kokenova G.T. The organization of professional education during the realization of the principles of the Bologna Process // Actual problems of quality and competitiveness of products and services in the context of globalization: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. - Karaganda, KEUK, 2012. -P.531--534.
- 3 Yessenbayeva G.A., Kokenova G.T. Current requirements assessment standards of quality in higher education // Actual problems of quality and competitiveness of products and services in the context of globalization: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. - Karaganda, KEUK, 2012. -P.535 - 539.
- 4 Kokenova G.T. Formation of ecological competence in the education process - / Vestnik KSU named after Shevchenko - Kiev, 2012. - № 1. -P.115-118.
- 5 Kokenova G.T. The internationalization of education as a key factor in the development of the Bologna process in Kazakhstan – Vestnik KEU - Karaganda, 2012. - № 3 (25). - P.319-321.
- 6 Kokenova GT The quality of higher education in the preparation of competitive specialists / Vestnik KEU - Karaganda, 2012. - № 3 (25). , 2012. - P.316-319.
- 7 Yessenbayeva G.A., Kokenova G.T. The ways of integration into the international educational space of higher education in

Kazakhstan and the Bologna Process // Education, Science and Modern Society: Current Issues in Economics and Cooperation: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. - Belgorod, BUKEP, 2013. -P.135-138.

